

MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSÉGE
MOSZKVA

SCRIPTAMENT NYÍLT IRAT

Érkeztető/iktatószám:	2440/MOW/2016
Tájékoztatásra:	KKM: TDF, KULTÁT
Tárgy:	2016. évi Tét attaséi beszámoló - Moszkva
Dátum:	2016. június 13.
Készítette:	Dr. Erdélyi Árpád Tét attasé
Melléklet:	-
Jellege:	TUDOMÁNY

RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ OROSZORSZÁG KFI RENDSZERÉRŐL

1. Jogsabályi háttér:

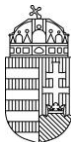
„Az Oroszországi Föderáció innovációs fejlesztésének stratégiája 2020-ig” („Innovációs Oroszország-2020”) értelmében az orosz nemzetgazdaságot 2020-ig innováció alapúvá kell átalakítani.

A stratégia alapvető céljai az alábbiak:

- vezető szerep elérése a világ fejlett technológiai szektorának 5-7 területén;
- 5-10 százalékos részesedést megszerzése a szellemi tulajdonjogok piacán;
- az ország GDP-jének 17-20 százalékát a fejlett technológiájú termékeknek kell adniuk;
- 10 év alatt az eddigi 5-6 szorosára kell növelni az iparban az innovatív termékek arányát;
- 2020-ig 40-50 %-ra kell emelni az innovatív cégek, vállalatok arányát.

Az ország innováción alapuló gazdaságának létrehozását két ütemben (2011-2013 és 2014-2020) kell megvalósítani nyolc prioritásirány (1. Biztonság, küzdelem a terrorizmus ellen; 2. Nanotechnológiai rendszerek; 3. Informatikai- és telekommunikációs rendszerek; 4. Élettudományok; 5. Fegyverek, hadi- és speciális technika; 6. Ésszerű természetgazdálkodás; 7. Szállítási és kozmikus rendszerek; 8. Energiahatékonyság, energiatakarékosság, nukleáris energetika) mentén.

„A tudomány és a technológia fejlesztése 2012-2020 között” állami program hat alprogramját (1. Alapkutatások; 2. Alkalmazott kutatások és perspektivikus technológiák; 3. A KF szektor intézményi fejlesztése; 4. A KF szektor interdiszciplináris infrastruktúrájának fejlesztése; 5. Nemzetközi együttműködés; 6. Az állami program végrehajtásának biztosítása) 3 szakaszban kell megvalósítani.

MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSÉGE MOSZKVA

„Az Oroszországi Föderáció tudományos-technológiai fejlesztési prognózisa 2030-ig” hét fejlesztendő területet (1. informatika, 2. biotechnológia, 3. orvostudomány és egészségügy, 4. új anyagok és nanotechnológia, 5. ésszerű természetgazdálkodás, 6. szállítási és kozmikus rendszerek, 7. energiahatékonyság és energiatakarékosság) határoz meg.

„A Nemzeti Technológiai Kezdeményezés” útiterveinek kidolgozása 2015 óta folyik, cél, hogy Oroszország 2035-ig a világ technológiai vezető hatalmává váljon.

„Szövetségi célprogramok”: 2014-től kezdve ezek keretében alap kutatások nem finanszírozhatók, arra az Oroszországi Tudományos Alap pályázatai szolgálnak.

2. Intézményi rendszer:

**Az Oroszországi Föderáció elnöke mellett működő Tudományos és Oktatási Tanács;
Oktatási és Tudományos Minisztérium;**

Szellemi Tulajdonjogok Szövetségi Szolgálata (a Gazdaságfejlesztési Minisztérium felügyelete alatt);

Tudományos Szervezetek Szövetségi Ügynöksége (FANO): 2014 januárjában alakult meg, felügyelete alá kerültek az akadémiai tudományos kutatóintézetek, egyéb akadémiai intézmények és vállalatok. A 2016. évi központi állami költségvetés a FANO részére 85,5 milliárd rubelt biztosít, amelyből alap kutatásokra 72,2 milliárd fordítható. (A FANO 2015. évi központi költségvetési támogatása 92,9 milliárd rubel volt.);

Szövetségi Kutatóközpontok;

Oroszországi Tudományos Alap (RNF): feladata az alap kutatások pályázatok útján történő finanszírozása, 2016-ban 19,1 milliárd rubel áll e célra rendelkezésére;

Orosz Tudományos Akadémia: 13 tudományos osztály és 3 regionális tagozat;

Nemzeti kutatóközpontok: legismertebb képviselője a moszkvai **Kurcsatov Intézet**. A nemzeti kutatóközpontok kiemelt alanyai a Megascience programnak, amelynek keretében hat kutatási nagyberendezés (IGNITOR-Tokamak, PIK reaktor nukleáris neutronforrás, MARS negyedik generációs szinkrotron sugárforrás, NICA Nuclotron Based Ion Collider Facility, PEARL Petawatt Parametric Laser, Charm részecske ütköztető) létesítése folyik.

Egyesített Atommagkutató Intézet (Dubna);

Kis- és közepes vállalkozások: tevékenységük segítésére hozták létre a Tudományos és Műszaki Kisvállalkozások Fejlesztését Támogató Alapot.

Business-inkubátorok, technológiai parkok, innovációs-technológiai központok;

Tudományos városok (naukográdok);

Szkolkovói Innovációs Központ: IT, biomedicina, energia, nukleáris technológia, kozmikus technológia klaszterek, technológiai park, SKOLTECH Szkolkovói Tudományos és Technológiai Egyetem;

Kutatóegyetemek.

MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSÉGE MOSZKVA

3. Finanszírozás:

Az 1996-ban elfogadott tudományos és technológia-politikai törvény értelmében **KF-re a költségvetési kiadások 4 %-át kell fordítani**. Ezt az értéket ugyan sikerült elérni 2009-ben, de az óta a tudomány finanszírozásának csökkenése figyelhető meg.

Az „Innovációs Oroszország-2020” prognózisa szerint 2020-ban 3,0 % lesz a GERD/GDP értéke.

2010-ben a KF-re fordított pénzek 69 százaléka volt állami, addig 2016-ban ez az érték várhatóan 63 %, 2020-ban pedig mindössze 43 % lesz.

A KF finanszírozásában fontos szerepe van a három célorientált alapnak (Oroszországi Alaputatási Alap, Oroszországi Humán Tudományos Alap, Tudományos és Műszaki Kisvállalkozások Fejlesztését Támogató Alap), amelyeknek a mindenkorai KF célú költségvetési pénzek 8,5 %-a jut.

KÉTOLDALÚ TÉT EGYÜTTMŰKÖDÉS

Tudományos és Technológiai Egyezmény:

Az Oroszországi Föderáció és Magyarország között a Tét kapcsolatokat az 1993-ban aláírt kormányközi Tudományos és Technológiai Egyezmény szabályozza. Ennek értelmében alakult meg és működik a **Magyar – Orosz Tét Vegyes Bizottság (VB)**. A VB ötödik ülésére 2005 áprilisában Budapesten, a hatodikra 2011 novemberében Moszkvában került sor. Ez utóbbi ülésen a felek megállapodtak abban, hogy a Tét együttműködést a kutatóegyetemek között célszerű aktivizálni.

A VB 7. ülésének gazdája Magyarország lesz.

Egyesített Atommagkutató Intézet (JINR), Dubna:

Az 1956-ban alakult nemzetközi státusú intézetnek 18 rendes tagja van. Az intézet az MTA-val kétoldalú megállapodás alapján működik együtt. További magyarországi partnerek: ELTE, Debreceni Egyetem, ATOMKI, Szegedi Egyetem.

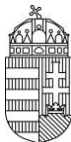
Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ (ICSTI):

Az ICSTI főigazgatója 2015 ősze óta Jevgenyij Ugrinovic, aki 2014 januárjáig az Oktatási és Tudományos Minisztérium Nemzetközi Főosztályának vezetője volt. Az új vezető a nemzetközi státusú intézmény jövőbeni működésében a tudományos információk cseréjére, valamint a technológia transzferre tervezi helyezni a hangsúlyt.

Magyarországot az ICSTI továbbra is teljes jogú tagnak tekint, annak ellenére, hogy hazánk 2011 óta nem fizeti az éves 1500 dolláros tagnémet.

Egyetemi, akadémiai, kutatóintézeti együttműködések:

A Magyar Tudományos Akadémia és az Orosz Tudományos Akadémia között jelenleg nincs érvényes együttműködési megállapodás. A FANO létrehozása utáni helyzetben továbbra is tisztázásra szorul, hogy orosz részről melyik intézmény lesz az MTA együttműködő partnere.

**MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSÉGE
MOSZKVA**

MULTILATERÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS

Ázsiai és Csendes-óceáni Gazdasági Együttműködés (APEC):

Az OTA szerint az APEC országok között környezettudomány, közgazdasági kutatások, anyagtudományok, nanotechnológia, genomika, robottechnika és mechatronika terén kell aktivizálni az együttműködést.

Együttműködés az ENSZ intézményeivel:

Az UNEP, UNIDO, UNESCO, WHO, valamint a legkülönbébb nemzetközi programok (klímaváltozás, biológiai biztonság, járványos betegségek elleni küzdelem stb.) keretében folyik együttműködés.

Együttműködés más nemzetközi szervezetekkel, szervekkel és intézményekkel:

CERN: Oroszország társult tagként vesz részt a szervezet munkájában;

ISTC: Nemzetközi Tudományos - Műszaki Központ, fő feladata a volt Szovjetunió hadiipari kutatásokkal foglalkozó intézményeinek és kutatóinak átállítása polgári célú tevékenységre.

ICSTI: Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ.

ITER: oroszországi koordinátora a Kurcsatov Intézet.

XFEL: Oroszország a berendezés második számú befektetője.

Egyesített Atommagkutató Intézet, Dubna.

Európai Unió:

Oroszország és az EU közötti kapcsolatokat az 1997-ben megkötött és az óta több ízben meghosszabbított **”Partnerségi és együttműködési megállapodás”** szabályozza, amelynek 62. cikke foglalkozik a tudományos és műszaki kooperációval.

Az **EU moszkvai képviselőtén TÉT osztály működik**, amely rendszeresen tart ismertetőket a tagállamok tudományos szakdiplomatainak, valamint széleskörű tevékenységet fejt ki a közösség tudományos, műszaki és technológiai vívmányainak oroszországi kutatókkal történő megismertetésében.

Az orosz fél a Horizont-2020 aktív résztvevője. Az együttműködés elmélyítése érdekében az OF Oktatási és Tudományos Minisztériuma 2015-ben megteremtette a Horizont-2020 orosz résztvevőinek finanszírozási mechanizmusát, valamint kijelölte az egyes területekért felelős NCP-eket.

Folyik a 2013-ban indult **ERA. NET Plus with Russia** program, amelyben 20 finanszírozó ország multilaterális, tudományos és technológiai és innovációs projekteket támogat.

A Horizont-2020 keretében 2015 októberében indult a **CREMLIN (Connecting Russian and European Measures for Large-scale Research Infrastructure) Projekt**, amelynek célja az EU és Oroszország közötti TÉT együttműködés aktivizálása a kutatási nagyberendezések terén, az oroszországi Megascience projektek és kutatási nagyberendezések megnyitása az európai felhasználók számára. A projektben az EU részéről 13 partner vesz részt, olyanok, mint a FAIR, az XFEL, az ESS, az ESFR, a CERN, a Jülich Kutatóközpont, a Müncheni Műszaki Egyetem, stb. Orosz koordinátor: Kurcsatov Intézet.

MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSÉGE MOSZKVA

Nukleáris biztonság és nukleáris fúzió témáiban az Euratom és Oroszország között két szerződés van érvényben.

Az EU-ESA-Roszkoszmosz közötti együttműködést megállapodás szabályozza. Oroszország tevékeny résztvevője a Nemzetközi Űrállomás (ISS) munkájának.

IPARI K+F, INNOVÁCIÓ, STARTUPOK LEHETŐSÉGEI

2010-ben kezdődött meg Moszkva közvetlen szomszédságában a Szkolkovói Innovációs Központ létesítése, amelyet az amerikai Szilikon-völgy itteni megfelelőjének szán az orosz tudományos kormányzat.

A központnak öt klasztere (IT, Biomed, Energy, Space, Nuclear) van, ezek tagjainak (rezidenseinek) száma napjainkban már ezernél is több. Az alapító okirat szerint a Központban tag csak Oroszországban bejegyzett vállalkozás lehet. A tagok kutatási támogatásra pályázhatnak.

Jelenleg folyik az infrastruktúra kialakítása (Technopark, Skoltech, laboratóriumi épületek, gyorsvasúti összeköttetés Moszkvával, lakóépületek, stb.)

2016 szeptemberében az Szkolkovói Innovációs Központ lesz az IASP 33. Kongresszusának egyik helyszíne.

MOBILITÁS

2015. február 17-én került aláírásra az EMMI és az OF Oktatási és Tudományos Minisztériuma között a felsőoktatási együttműködésről szóló kétoldalú megállapodás, amelynek értelmében mindkét fél tanévenként maximum 200 főt küldhet a másik országába felsőfokú tanulmányokra.

A 2016/2017-es tanévre az orosz fél 137 főt jelölt magyarországi tanulmányokra. Hazánknak a szeptemberben kezdődő tanévre ugyanakkor csak 80 helyet biztosított.

Az OF Külügyminisztériumának felügyelete alatt álló MGIMO (Moszkvai Állami Nemzetközi Kapcsolatok Intézete – Egyetem) Magyarországnak tanévenként kettő fő ingyenes alapképzési helyet ajánl fel.

A KÜLKÉPVISELET ÁLTAL RENDEZETT TUDOMÁNYDIPLOMÁCIAI PROGRAMOK

Az MTA RKK (Pécs) és az OTA novoszibirszki Közgazdasági és Termelészszerkezési Intézete közös rendezésében, nagykövetségünk támogatásával került volna sor idén júniusban Novoszibirszkben az immár hagyományosnak tekinthető nemzetközi regionális innovációs konferenciára (2011-ben és 2014-ben rendeztünk Moszkvában ilyeneket), de az orosz fél kérésére a rendezvény jövőre lesz megtartva.

**MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSÉGE
MOSZKVA**

A JÖVŐRE VONATKOZÓ TERVEK, FELADATOK

- Javasoljuk a kétoldalú Tét Vegyes Bizottság soron következő ülésének mielőbbi megtartását
Az Oktatási és Tudományos minisztériumtól kapott informális tájékoztatás szerint az orosz fél maximum 5-6 projekt finanszírozását tartja a jelenlegi helyzetben célszerűnek.
- A jelenlegi helyzetben kicsi a valószínűsége annak, hogy együttműködési megállapodás kerüljön aláírásra az MTA és az Orosz Tudományos Akadémia között. Az együttműködés járható útja az egyes magyarországi és oroszországi kutatóintézetek közötti együttműködési megállapodások megkötése. Ennek iskolapéldája az MTA RKK (Pécs) és az novoszibirszki Közgazdasági és Termelészervezési Intézet között idén márciusban aláírt megállapodás.
- A 2015 februárjában aláírt kétoldalú felsőoktatási együttműködési megállapodás alkalmat ad magyar hallgatók oroszországi felsőoktatási intézményekben történő képzésére.
Javasoljuk a lehetőséget minél szélesebb körben megismertetni a magyarországi tanulóifjúsággal.
- Az Oroszországi Gépgyártók Szövetsége évente megrendezi „A Jövő Mérnökei” nemzetközi fórumot, amelyen felsőbb évfolyamos egyetemi hallgatók, valamint fiatal mérnökök vesznek részt. Javasoljuk, hogy a mérnökképzést folytató hazai egyetemek fontolják meg a fórumon való részvételt.
- Annak ellenére, hogy hazánk nem tagja a dubnai Egyesített Atommagkutató Intézetnek, javasoljuk, hogy a kapcsolatban eddig is érdekelt magyarországi intézmények (MTA, Atomki, Debreceni Egyetem, stb.) folytassák az együttműködést Dubnával.

Kiadmányozta: Balla János nagykövet